

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΨΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ
ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΩΝ ΣΤΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

(2^η έρευνα, Ιούνιος 2005)

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατά το 2004 καταγράφηκαν 2,152.469 διελεύσεις Τ/Κυπρίων προς τις ελεύθερες περιοχές, κατά μέσο όρο 5,890 διελεύσεις την ημέρα. Κατά το πρώτο πεντάμηνο του 2005 καταγράφηκαν 862.615 διελεύσεις Τ/Κυπρίων προς τις ελεύθερες περιοχές. Ο μέσος όρος καθημερινών διελεύσεων κατά το διάστημα αυτό ήταν 5.750. Οι Τουρκοκύπριοι κατά την παραμονή τους στις ελεύθερες περιοχές προβαίνουν σε διάφορες δαπάνες (ψώνια, φαγητό, κλπ) ενώ σημαντικός αριθμός έρχεται στις ελεύθερες περιοχές για εργασία.

Κατά το διάστημα 30 Ιουνίου – 3 Ιουλίου και 9 Ιουλίου – 11 Ιουλίου 2005, το Κέντρο Ερευνών διεξήγαγε δειγματοληπτική έρευνα ανάμεσα στους Τ/Κύπριους οι οποίοι εισέρχονται στις ελεύθερες περιοχές σε συνεργασία με την Κεντρική Τράπεζα με τους πιο κάτω στόχους:

- ✓ Προσδιορισμός του ύψους των δαπανών των Τ/Κυπρίων στις ελεύθερες περιοχές.
- ✓ Κατανομή των δαπανών αυτών σε διάφορες κατηγορίες.
- ✓ Προσδιορισμός του ποσοστού των Τ/Κυπρίων οι οποίοι εισέρχονται στις ελεύθερες περιοχές με σκοπό την εργασία.

Υπενθυμίζεται ότι παρόμοια έρευνα είχε διεξαχθεί στο διάστημα 9 – 11 Μαΐου 2003, το Κέντρο Ερευνών του Cyprus College, για λογαριασμό της Κεντρικής Τράπεζας Κύπρου, με στόχο τον προσδιορισμό των δαπανών των Τ/Κυπρίων που εισέρχονταν στις ελεύθερες περιοχές.

2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Τα βασικά στοιχεία που συνθέτουν την ταυτότητα της έρευνας η οποία διενεργήθηκε ανάμεσα στους Τ/Κύπριους που εισήλθαν στις ελεύθερες περιοχές το διάστημα 30 Ιουνίου – 3 Ιουλίου και 9 Ιουλίου – 11 Ιουλίου 2005 είναι τα εξής:

■ Μέθοδος επιλογής δείγματος:

Τυχαία συστηματική δειγματοληψία

■ Τρόπος συλλογής στοιχείων:

Προσωπικές συνεντεύξεις με βάση δομημένο ερωτηματολόγιο

■ Τόπος συλλογής των στοιχείων:

Τα σημεία εισόδου των Τ/Κυπρίων (Λήδρα Πάλλας ,Αγίου Δομετίου, Στροβίλια/Πέργαμος) από όπου εισέρχεται το σύνολο των Τ/Κυπρίων.

■ Δείγμα:

Συνελέγησαν στοιχεία για τις δαπάνες 2,040 Τουρκοκυπρίων οι οποίοι εισήλθαν στις ελεύθερες περιοχές σε 804 ομάδες. Το δείγμα σταθμίστηκε ως προς την ημέρα έλευσης στις ελεύθερες περιοχές (καθημερινές και σαββατοκύριακα) καθώς και ως προς το διαχωρισμό των εισερχομένων σε εργαζόμενους και μη.

■ Δειγματοληπτικό σφάλμα:

Στο σύνολο του δείγματος, το μέγιστο δειγματοληπτικό σφάλμα, σε επίπεδο εμπιστοσύνης 95% ανέρχεται στο 2%.

■ Μεθοδολογικοί περιορισμοί:

Η έρευνα αυτή χρησιμοποιεί στοιχεία που προκύπτουν από δειγματοληψία κατά το διάστημα 30 Ιουνίου – 3 Ιουλίου και 9 Ιουλίου – 11 Ιουλίου 2005. Με βάση τα στοιχεία αυτά έχουν γίνει μεταξύ άλλων υπολογισμοί για τις συνολικές δαπάνες των Τ/Κυπρίων στις ελεύθερες περιοχές το 2004. Στο βαθμό που οι πραγματικές δαπάνες ήταν διαφορετικές κατά το 2004, είναι δυνατόν να υπάρχει απόκλιση από τα πραγματικά δεδομένα.

3. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

3.1 — Χαρακτηριστικά του δείγματος—

Έχει υπολογισθεί, με βάση τις επίσημες στατιστικές ότι τις καθημερινές εισέρχονται κατά μέσο όρο σχεδόν 7.000 Τ/Κύπριοι, ενώ ολόκληρο το Σαββατοκύριακο συνολικά 10.000 Τ/Κύπριοι. Το δείγμα έχει σταθμιστεί για να ανταποκρίνεται στα δεδομένα αυτά.

Έχουμε επίσης υπολογίσει, με συνεχή ημερήσια δειγματοληψία ότι τις καθημερινές το ποσοστό των εργαζομένων είναι 40% στο σύνολο των εισερχόμενων, ενώ το Σαββατοκύριακο το ποσοστό αυτό μειώνεται στο 13%. Το δείγμα αντανακλά τις αναλογίες αυτές.

3.1.1 Τρόποι εισόδου:

Το 68,6% των Τ/Κυπρίων που έλαβαν μέρος στην έρευνα εισήλθαν στις ελεύθερες περιοχές με όχημα και το 31,4% με τα πόδια. Ανάμεσα σε όσους εργάζονται στις ελεύθερες περιοχές, οι εισερχόμενοι με τα πόδια ήταν συγκριτικά περισσότεροι (41,5%).

3.1.2 Συχνότητα επισκέψεων:

Η συντριπτική πλειοψηφία (85%) των Τ/Κυπρίων που εισέρχονται στις ελεύθερες περιοχές για εργασία έχουν ήδη επισκεφθεί τις ελεύθερες περιοχές πάνω από 40 φορές. Ανάμεσα σε όσους εισέρχονται στις ελεύθερες περιοχές για σκοπούς άλλους πέραν της εργασίας, ο μέσος όρος προηγούμενων επισκέψεων ήταν 37,6 φορές.

3.1.3 Διάρκεια παραμονής:

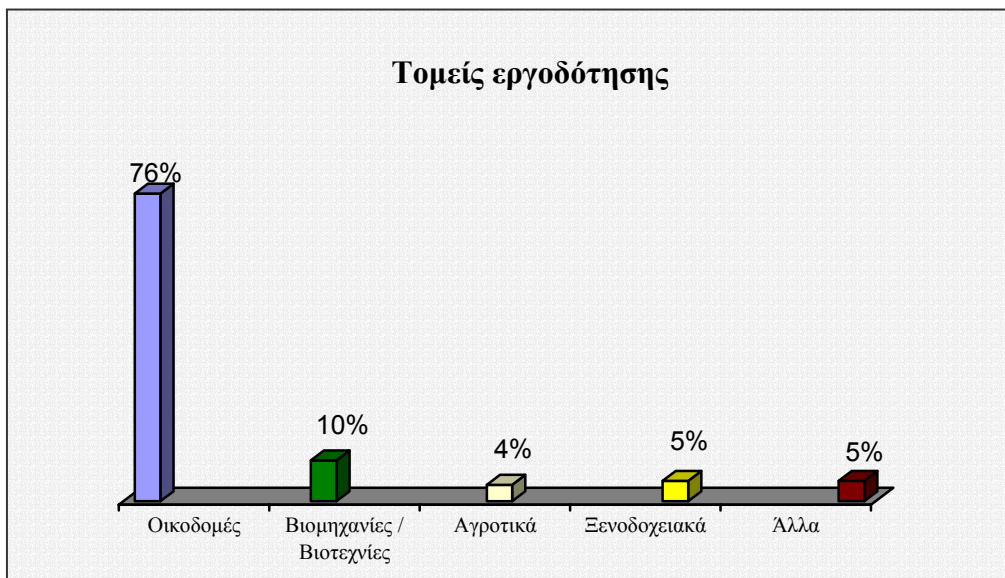
Η μέση διάρκεια παραμονής ήταν περίπου εννέα ώρες για τους εργαζόμενους και τέσσερις ώρες για τους υπόλοιπους.

3.1.4 Σκοπός της επίσκεψης:

Για όσους εισέρχονται στις ελεύθερες περιοχές για σκοπούς πέραν της εργασίας, οι λόγοι επίσκεψης είναι οι εξής:

Όσον αφορά τους εργαζόμενους, οι τομείς εργοδότησης είναι οι εξής:

Δηλαδή, η μεγάλη πλειοψηφία των Τ/Κυπρίων που εισέρχονται στις περιοχές που ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία για εργασία εργάζονται στις οικοδομές.

3.1.5. Πρόθεση επανάληψης της επίσκεψης:

Το 100% των εργαζομένων Τ/Κυπρίων δήλωσε ότι θα εισέλθει στις ελεύθερες περιοχές εντός της εβδομάδας, πράγμα που υποδηλοί ότι η απασχόληση τους σε εργασίες δεν είναι περιστασιακή. Επίσης το 69% όσων πέρασαν στις ελεύθερες περιοχές για σκοπούς πέραν της εργασίας δήλωσε πρόθεση επανάληψης της επίσκεψης μέσα σε μια βδομάδα, γεγονός που υποδεικνύει ότι η μάζα των Τ/Κυπρίων που εισέρχονται από τα σημεία διέλευσης είναι τακτικοί επισκέπτες.

3.2 — Περιγραφή δαπανών —

Όπως είναι φυσικό οι δαπάνες των εργαζομένων Τ/Κυπρίων στις ελεύθερες περιοχές είναι περιορισμένες και δεν προσομοιάζουν στις δαπάνες των υπολοίπων Τ/Κυπρίων.

Συνοπτικά η μέση κατά άτομο καθημερινή δαπάνη παρουσιάζεται ως εξής:

- Ως προς το σύνολο των εισερχόμενων Τ/Κυπρίων
- Ως προς την κατηγορία των εργαζομένων
- Ως προς τους υπόλοιπους πέραν των εργαζομένων Τ/Κυπρίων

Μέση ατομική δαπάνη Τουρκοκυπρίων

	<u>Ιούλιος 2005</u>
Ασφάλεια οχημάτων	£0,45
Ταξί	£0,06
Αγορά καυσίμων	£0,17
Άλλα μεταφορικά	£0,10
Φαγητό και ποτά	£2,78
Ψώνια	£8,08
Άλλες δαπάνες	£0,10
ΣΥΝΟΛΟ	<u>11,74</u>

Μέση ατομική δαπάνη ανά κατηγορία

Μέση ατομική δαπάνη όσων επισκέφθηκαν τις περιοχές που ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία για εργασία

	<u>Ιούλιος 2005</u>
Ασφάλεια οχημάτων	£0,39
Ταξί	£0,00
Αγορά καυσίμων	£0,28
Άλλα μεταφορικά	£0,00
Φαγητό και ποτά	£1,08
Ψώνια	£2,64
Άλλες δαπάνες	<u>£0,00</u>
ΣΥΝΟΛΟ	<u>4,39</u>

Μέση ατομική δαπάνη όσων επισκέφθηκαν τις περιοχές που ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία για άλλους λόγους (εκτός από εργασία)

	<u>Ιούλιος 2005</u>
Ασφάλεια οχημάτων	£0,48
Ταξί	£0,09
Αγορά καυσίμων	£0,12
Άλλα μεταφορικά	£0,15
Φαγητό και ποτά	£3,65
Ψώνια	£10,89
Άλλες δαπάνες	<u>£0,16</u>
ΣΥΝΟΛΟ	<u>15,54</u>

Δηλαδή, ο μέσος Τ/Κύπριος που εισέρχεται στις ελεύθερες περιοχές ξοδεύει £11,74. Οι εργαζόμενοι ξοδεύουν £4,39 ανά άτομο και οι υπόλοιποι £15,54 ανά άτομο.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι συγκριτικά η κατά άτομο δαπάνη των Ε/Κυπρίων που εισέρχονται στις κατεχόμενες από τον τουρκικό στρατό περιοχές είναι £17,15 κατά άτομο.

Σημειώνεται επίσης ότι η μέση κατά άτομο δαπάνη των Τ/Κυπρίων που επισκέφονται τις ελεύθερες περιοχές ήταν το Μάιο του 2003 μόνο £5,68. Παρουσιάζεται δηλαδή αύξηση της

τάξης του 107% ως προς τη μέση δαπάνη όπως καταγράφεται σήμερα και 174% ως προς τις δαπάνες όσων εισέρχονται στις ελεύθερες περιοχές για σκοπούς άλλους πέραν της εργασίας.

3.2.1. Δαπάνες εργαζομένων:

Οι δαπάνες των Τ/Κυπρίων που εργάζονται στις ελεύθερες περιοχές είναι περιορισμένες (£4,39 την ημέρα ανά άτομο) και αφορούν κυρίως ψώνια και φαγητό σε μικρή όμως έκταση.

3.2.1.1 *Μεταφορικά:*

Πάνω από τους μισούς Τ/Κύπριους εισέρχονται στις ελεύθερες περιοχές για εργασία χρησιμοποιώντας Τ/Κυπριακά οχήματα. Ως εκ τούτου, επιβαρύνονται με κάποιες μεταφορικές δαπάνες οι οποίες αφορούν την αγορά ασφαλιστικής κάλυψης για τα οχήματα τους και την αγορά καυσίμων σε κάποιες περιπτώσεις. Οι δαπάνες αυτές ανέρχονται σε £0,39 ανά εργαζόμενο για ασφάλεια αυτοκινήτων και £0,28 για αγορά καυσίμων.

Το 70% των Τ/Κυπρίων των εργαζομένων που χρησιμοποιούν τα δικά τους οχήματα για να εισέρχονται στις ελεύθερες περιοχές κατέχουν ασφαλιστική κάλυψη μηνιαίας διάρκειας και το 19% τρίμηνης διάρκειας. Μόνο 8% κατέχει ασφαλιστική κάλυψη ετήσιας ή εξαμηνιαίας διάρκειας. Το στοιχείο αυτό αποτελεί ένδειξη ότι η απασχόληση τους στις ελεύθερες περιοχές, αν και δεν έχει εντελώς περιστασιακό χαρακτήρα, δεν εκλαμβάνεται από τους ίδιους ως μόνιμη απασχόληση.

Διάρκεια ασφαλιστικής κάλυψης οχήματος Τ/Κυπρίων	
Μηνιαία	69,9%
Δίμηνη	3,2%
Τριμηνιαία	18,5%
Εξαμηνιαία	3,7%
Ετήσια	4,6%

3.2.1.2 Δαπάνες για φαγητό και ποτά:

Πάνω από τους μισούς Τ/Κύπριους που εισέρχονται στις περιοχές που ελέγχονται από τη Δημοκρατία για εργασία προβαίνουν σε κάποιες δαπάνες για φαγητό και ποτά με μέσο κόστος £2,91 για όσους προβαίνουν σε τέτοιες δαπάνες και £1,08 για το σύνολο των εργαζομένων Τ/Κυπρίων.

3.2.1.3 Δαπάνες για ψώνια:

Ένας στους τρεις περίπου Τ/Κυπρίους συνδυάζει την παρουσία του στις ελεύθερες περιοχές με ψώνια μέσης ατομικής δαπάνης £12,22 για όσους προβαίνουν σε τέτοιες δαπάνες. Το γεγονός αυτό είναι ενδεικτικό του ότι οι Τ/Κύπριοι γενικά επιλέγουν να ψωνίζουν σε μεγάλο βαθμό στις ελεύθερες περιοχές, πράγμα που θα γίνει πιο εμφανές στην ανάλυση των δαπανών των Τ/Κυπρίων που έρχονται στις ελεύθερες περιοχές για σκοπούς άλλους πέραν της εργασίας.

3.2.2 Δαπάνες όσων εισέρχονται στις ελεύθερες περιοχές για άλλους σκοπούς πέραν της εργασίας

Η μέση ατομική δαπάνη των Τ/Κυπρίων που έρχονται στις ελεύθερες περιοχές για άλλους πέραν της εργασίας σκοπούς ανέρχεται στις £15,54. Σε σχέση με το Μάιο του 2003, η δαπάνη αυτή έχει υπερδιπλασιαστεί. Ο κυριότερος λόγος για την αύξηση αυτή είναι τα σεβαστά ποσά που δαπανούν οι Τ/Κύπριοι για ψώνια στις ελεύθερες περιοχές. Αναλυτικά, οι δαπάνες των Τ/Κυπρίων αυτών παρουσιάζονται ως εξής:

3.2.2.1. Μεταφορικά έξοδα:

Η κυριότερη μορφή μεταφορικού εξόδου είναι οι δαπάνες για την αγορά ασφαλιστικής κάλυψης. Οι Τ/Κύπριοι αγοράζουν ως επί το πλείστον μηνιαία ασφαλιστική κάλυψη. Συνολικά, στην κατηγορία αυτή των εισερχόμενων στις ελεύθερες περιοχές Τ/Κυπρίων, το μέσο ατομικό κόστος για μεταφορικά έξοδα ανέρχεται σε £0,84 ή 5% των συνολικών τους δαπανών.

3.2.2.2. Φαγητό και ποτά:

Περίπου τρεις στους τέσσερις Τ/Κύπριους από την κατηγορία αυτή δήλωσαν δαπάνες για φαγητό και ποτά. Το ποσοστό αυτό (74%) είναι υψηλότερο του

αντίστοιχου ποσοστού των Ε/Κυπρίων που προβαίνουν σε παρόμοιες δαπάνες στα κατεχόμενα (63%). Όμως, ενώ η δαπάνη για το μέσο Ε/Κύπριο ήταν £6,78, η αντίστοιχη δαπάνη για το μέσο Τ/Κύπριο που είχε τέτοιες δαπάνες στις ελεύθερες περιοχές ήταν χαμηλότερη (£5,26). Γενικά οι δαπάνες για φαγητό και ποτά αντιπροσωπεύουν το 24% των συνολικών δαπανών όσων Τ/Κυπρίων επισκέπτονται τις ελεύθερες περιοχές για άλλους πέραν της εργασίας σκοπούς.

3.2.2.3 Δαπάνες για ψώνια:

Το 46% των Τ/Κυπρίων που ήρθαν στις ελεύθερες περιοχές για σκοπούς άλλους πέραν της εργασίας δήλωσαν ότι ο κύριος σκοπός της επίσκεψης τους ήταν τα ψώνια. Το 58% των Τ/Κυπρίων αυτής της κατηγορίας έκανε ψώνια στις ελεύθερες περιοχές με μέση δαπάνη £18,70 (£10,89 συμμετοχή στη μέση ατομική δαπάνη). Πρόκειται για ένα σημαντικό ποσοστό το οποίο σηματοδοτεί ένα εκτεταμένο φαινόμενο, την έλευση δηλαδή μερικών χιλιάδων Τ/Κυπρίων ημερησίως με σκοπό την αγορά καταναλωτικών ή και διαρκών προϊόντων. Χαρακτηριστικά, μπορεί να υπολογιστεί ότι οι δαπάνες των Τ/Κυπρίων για ψώνια (συμπεριλαμβανομένων και των εργαζομένων στις ελεύθερες περιοχές) ανέρχονται γύρω στις 334 χιλιάδες λίρες την εβδομάδα. Τα ψώνια αποτελούν με διαφορά την σημαντικότερη δαπάνη όσων Τ/Κυπρίων έρχονται στις ελεύθερες περιοχές για άλλους πέραν της εργασίας σκοπούς, αντιπροσωπεύοντας το 70% των συνολικών δαπανών τους.

3.2.2.4 Χρήση Πιστωτικών καρτών:

Περίπου ένας στους τέσσερις Τ/Κύπριους από εκείνους που έκαναν ψώνια στις ελεύθερες περιοχές πλήρωσαν με πιστωτική κάρτα. Η διάδοση στην χρήση της πιστωτικής κάρτας είναι ένα φαινόμενο που δεν είχε παρατηρηθεί στην πρώτη έρευνα δαπανών των Τ/Κυπρίων το Μάιο του 2003.

Η μέση δαπάνη μέσω πιστωτικής κάρτας, σύμφωνα με την έρευνα, ανέρχεται στις £2,13 ανά άτομο. Εφαρμόζοντας τη παρατήρηση αυτή στον αριθμό των συνολικών διελεύσεων Τ/Κυπρίων στις ελεύθερες περιοχές το 2004, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι σε ένα χρόνο η συνολική χρήση πιστωτικών καρτών ήταν της τάξης των £4,585.000 περίπου. Το εύρημα αυτό συμπίπτει με τα πραγματικά στοιχεία για την χρήση των πιστωτικών καρτών Τ/Κυπρίων στις ελεύθερες περιοχές, όπως έχουν υπολογιστεί από την JCC.

3.3 — Συνολικές δαπάνες Τ/Κυπρίων μεταφρασμένες σε πραγματικούς αριθμούς —

Με βάση τα ευρήματα της έρευνα και υιοθετώντας την υπόθεση ότι η καταναλωτική συμπεριφορά των Τ/Κυπρίων στις ελεύθερες περιοχές δεν ήταν διαφορετική κατά τη διάρκεια του 2004 από εκείνη που κατέγραψε η έρευνα, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η συνολική δαπάνη των Τ/Κυπρίων στις ελεύθερες περιοχές το 2004 ήταν:

$$2,152.469 \text{ διελεύσεις} \times \text{£}11,74 = 25,269.986$$

Δηλαδή οι Τ/Κύπριοι δαπάνησαν στις ελεύθερες περιοχές περίπου 25 εκατομμύρια 270 χιλιάδες λίρες.

Η κατανομή της δαπάνης αυτής ήταν η εξής:

Μεταφορικά:	£1.678.926 (£968,612 για ασφάλειες)
Φαγητό και ποτά:	£5,983,864
Ψώνια:	£17,391,450
Άλλες δαπάνες:	£215.246

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι δαπάνες των Τ/Κυπρίων στις ελεύθερες περιοχές είναι ισόποσες (γύρω στα £25 εκ.) με τις αντίστοιχες δαπάνες των Ε/Κυπρίων στις κατεχόμενες περιοχές, αν και η κατανομή τους είναι εντελώς διαφορετική.

4. ΑΜΟΙΒΕΣ ΤΩΝ Τ/ΚΥΠΡΙΩΝ ΠΟΥ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, το 40% των Τ/Κυπρίων που περνούν τα σημεία διέλευσης τις καθημερινές έρχονται στις ελεύθερες περιοχές για εργασία.

Τούτο σημαίνει ότι καθημερινά εργάζονται στις ελεύθερες περιοχές κατά μέσο όρο γύρω στους 2.800 Τ/Κύπριους οι οποίοι κατοικούν σήμερα στις κατεχόμενες περιοχές.

Υπολογίζονται ότι οι μέσες καθαρές αμοιβές τους είναι £700 το μήνα, εξάγεται το συμπέρασμα ότι τα εισοδήματα τους ανέρχονται στα **£23.520.000** ετησίως.

Η έρευνα όμως κατέγραψε σημαντικό αριθμό Τ/Κυπρίων (18% των επισκεπτών του Σαββάτου και 6% των επισκεπτών της Κυριακής) οι οποίοι εισέρχονται στις ελεύθερες περιοχές τα Σαββατοκύριακα με σκοπό την εργασία. Για την ομάδα αυτή γίνεται υπολογισμός με βάση την υπόθεση ότι εισπράττουν καθαρά για κάθε μέρα εργασίας το Σαββατοκύριακο £50, με συνολικές αποδοχές £3.380.000 τα οποία θα πρέπει να προστεθούν στις αποδοχές όσων εργάζονται τις καθημερινές. Έτσι, οι συνολικές αμοιβές από εργασία στις ελεύθερες περιοχές των Τ/Κυπρίων που κατοικούν στα κατεχόμενα υπολογίζονται, με βάση τις πιο πάνω υποθέσεις στα **£26.900.000**.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- ❑ Γύρω στις έξι χιλιάδες Τ/Κύπριοι εισέρχονται καθημερινά στις ελεύθερες περιοχές, ξοδεύοντας γύρω στις £70,000 (ή £25 εκ. 270 χιλιάδες λίρες ετησίως) σε διάφορες δαπάνες.
- ❑ Η πιο σημαντική δαπάνη των Τ/Κυπρίων στις ελεύθερες περιοχές είναι τα ψώνια. Αρκετές χιλιάδες Τ/Κυπρίων ψωνίζουν συστηματικά αγαθά από τις ελεύθερες περιοχές με ετήσια δαπάνη περίπου £17 εκ.
- ❑ Σημαντική είναι επίσης η έλευση Τ/Κυπρίων στις ελεύθερες περιοχές για σκοπούς εργασίας. Περίπου 2.800 Τ/Κύπριοι εργάζονται κατά μέσο όρο καθημερινά στις ελεύθερες περιοχές. Έχει υπολογισθεί ότι το ετήσιο εισόδημα των Τ/Κυπρίων που εργάζονται στις ελεύθερες περιοχές ανέρχεται στα 27 περίπου εκατομμύρια λίρες, ποσό περίπου ίσο με τις συνολικές δαπάνες των Τ/Κυπρίων στις ελεύθερες περιοχές.
- ❑ Οι Τ/Κύπριοι ψωνίζουν στις ελεύθερες περιοχές πληρώνοντας είτε με πιστωτικές κάρτες είτε με τη χρήση κυπριακών λιρών. Τούτο υποδηλοί σημαντική σύνδεση της οικονομίας τους με την οικονομία των ελευθέρων περιοχών, καθώς και οι πληρωμές των Ελληνοκυπρίων στις κατεχόμενες περιοχές γίνονται αποκλειστικά με τη χρήση κυπριακών λιρών.